

Toekomst Duurzaamheidscentrum Assen.

Inleiding.

Het DCA bestaat negen jaar en heeft zich in die tijd enorm ontwikkeld. Met mooie resultaten, zoals de groeiende bezoekersaantallen, de belangrijke bijdrage aan educatie over duurzaamheid voor (basisschool)kinderen en de steeds verdere verbreding van het activiteiten aanbod. De inzet van het DCA voor een duurzame wereld wordt gezien en erkend, zoals ook blijkt uit de toekenning van het SDG-predicaat.

Ondanks deze 'mijlpaal' is er ruimte voor / behoefte aan verdere doorontwikkeling. In de loop van de tijd zijn verschillende keuzes gemaakt voor en door het DCA, die met de kennis van nu niet meer vanzelfsprekend zijn. Als je daar nog bij 'optelt' dat de contracten voor beheer, schoonmaak en horeca in het DCA medio 2025 eindigen, is een momentum ontstaan om eens goed na te denken over de toekomst van het DCA.

Het college van B&W heeft hier 'richting en ruimte' voor gegeven met het besluit een aantal toekomstscenario's te laten ontwikkelen. Eind februari '24 is het DCA met deze opdracht gestart. Inmiddels zijn de ontwikkelde scenario's – na bestuurlijke afstemming - uitgewerkt in één samenhangend plan. Dit plan beschrijven we in deze notitie 'Toekomst Duurzaamheidscentrum Assen'.

Leeswijzer.

- Het begrip duurzaamheid heeft in de afgelopen jaren een enorme 'vlucht' genomen. Omdat het inmiddels zo'n breed begrip is, beschrijven we het nog eens in het 1e hoofdstuk. *'Wat bedoelen we als het om duurzaamheid gaat? Hoe veelomvattend zijn de Sustainable Development Goals?'*. Maar ook: *'Hoe kunnen we ambities concreet vertalen in doelen voor het Duurzaamheidscentrum Assen?'*
- In hoofdstuk 2 beschrijven we kort het proces dat we gevolgd hebben na het besluit van het college van BenW in februari 2024, om meer richting te geven *en* ruimte te bieden aan de doorontwikkeling van het DCA.
- In hoofdstuk 3 zijn de ambities en toekomstplannen voor het DCA beschreven aan de hand van een aantal onderwerpen en thema's. Daarbij 'gaan we voor goud', maar wel met een gezonde dosis realiteitszin. Thema's en onderwerpen die we beschrijven zijn onder meer 'uitstraling en beheer', 'doelgroepen en activiteiten' en 'betrokkenheid van inwoners'.
- In het vierde en laatste hoofdstuk zijn kort de planning en vervolgstappen in beeld gebracht.

1. Duurzaamheid.

Vaak wordt duurzaamheid als synoniem gezien en gebruikt voor klimaatbeleid, groen (land)bouwbeleid of natuur- en milieubeleid. In een bredere context gaat het - kortgezegd - om het streven naar een wereld waarin mens (people), milieu (planet) en economie (profit) met elkaar in evenwicht zijn, zodat we de aarde niet verder uitputten.

Als onderdeel van de Agenda 2030 is door de Verenigde Naties duurzaamheid breder gedefinieerd en vertaald in 17 Sustainable Development Goals (ook wel SDG's of Global Goals genoemd).

De Sustainable Development Goals vormen een wereldwijde oproep tot actie om de planeet te beschermen, armoede te beëindigen en ervoor te zorgen dat alle mensen vrede en welvaart ervaren. Daarbij gaat het niet om drie maar om vijf P's: people, planet, profit, peace en partnership.

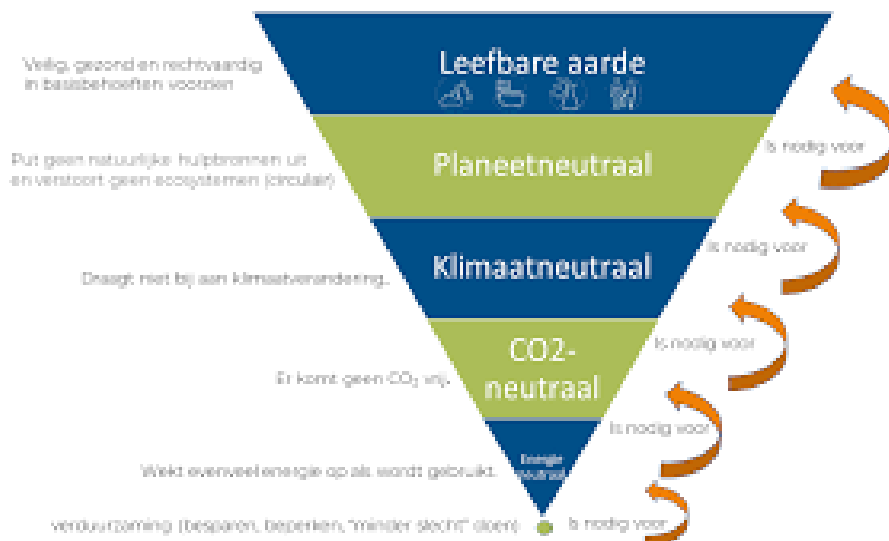
Onderstaand zijn de 17 SDG's - ofwel 'duurzame ontwikkelingsdoelen' - in beeld gebracht.

De SDG's kunnen als kompas en richtsnoer dienen voor overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de keuzes die zij maken, het beleid dat zij vaststellen en uitvoeren, voor productieprocessen, activiteiten en de financiering daarvan.

In Nederland grijpen steeds meer gemeenten de Sustainable Development Goals aan om hun duurzaamheidsvisie concreet te maken. Inmiddels zijn 139 gemeenten aangesloten bij Gemeenten4GlobalGoals. Ook de gemeente Assen is daar bij aangesloten. Als gemeente doen we wellicht al meer aan duurzaamheid dan we denken; voorbeelden zijn de inzet op de energietransitie, beleid gericht op klimaatadaptatie en de verkenning op het gebied van circulariteit. Omdat de SDG's zo 'allesomvattend' zijn, blijkt het voor gemeenten lastig om één samenhangend en integraal duurzaamheidsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren. Ook voor de gemeente Assen is dit nog een uitdaging.

Anno 2024 zien we vooral gemeentelijk duurzaamheidsbeleid met de focus op klimaat en energie en - in mindere mate - milieu en circulariteit. Daarbij is aandacht voor wat de overheid kan / moet doen, wat bedrijven kunnen doen en ook wat verwacht mag worden van burgers. Hierbij verheldert onderstaand model wat het grote belang is van de inspanningen die we met elkaar te leveren hebben.

In 2023 heeft het Duurzaamheidscentrum Assen het SDG-predicaat in ontvangst mogen nemen. Het predicaat kan gezien worden als een 'toejuichings-' of aanmoedigingsprijs, uitgereikt aan instellingen en organisaties die goed op weg zijn met duurzaamheid.

De bedoeling van het predicaat zoals uitgereikt aan het Duurzaamheidscentrum is niet dat alle 17 ontwikkeldoelen nagestreefd moeten worden; het kan ook gaan om enkele daarvan.

Het DCA richt zich volgens haar doelstelling nu vooral op:

- Schoon water en sanitair (SDG 6)
- Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)
- Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)
- Klimaatactie (SDG 13)
- Leven in het water (SDG 14)
- Leven op het land (SDG 15).

Ook SDG 4 (Kwaliteitsonderwijs) speelt een belangrijke rol bij de wijze waarop informatie wordt overgebracht op schoolklassen en andere bezoekers van het Duurzaamheidscentrum.

Het verbreden van het profiel en de doelen van het Duurzaamheidscentrum, gekoppeld aan de SDG's vormt een belangrijke drijfveer voor ambities en plannen voor de toekomst!

2. Proces.

Het traject om dit plan 'Toekomst Duurzaamheidscentrum Assen' te ontwikkelen, bestond uit de volgende vier stappen.

- Intern overleg over 'de volgorde der dingen'. Met collega's Vastgoed, Inkoop en O&A is prioriteit gegeven aan het inventariseren van de inhoudelijke ambities + wensen. Vervolgens worden deze uitgewerkt v.w.b. financiën en inkoop / contractering.
- Het organiseren van een 'droomsessie' met alle betrokken partijen bij het Duurzaamheidscentrum. Deze sessie vond plaats in april 2024 en werd begeleid door 'Local Matters'. Tijdens deze sessie zijn alle mogelijke wensen, ideeën, kritische kanttekeningen en gesignaleerde problemen rondom het DCA geïnventariseerd. Centraal daarbij stond de vraag:
Hoe willen we als DCA doorontwikkelen om nog meer en ook eenduidiger bij te dragen aan een duurzame wereld en dus aan 'het waarmaken' van het SDG-predicaat?
- De resultaten van de 'droomsessie' zijn voorzien van een score en vertaald in drie toekomstscenario's.
- De toekomstscenario's zijn – na bestuurlijke afstemming – 'ineengevlochten' in één samenhangend plan.

Alle wensen, ideeën, kritische kanttekeningen en gesignaleerde problemen die te berde zijn gebracht tijdens de droomsessie zijn besproken en 'gewogen' aan de hand van de volgende vragen:

- Wat zijn krachtige en positieve kenmerken van het DCA die we willen behouden en versterken?
- Wat zijn de belangrijkste / meest 'gekoesterde' wensen binnen de context van de SDG's?
- Wat levert in de huidige werkpraktijk problemen op? Waar hebben we last van? Dus: wat willen we loslaten?
- Wat is veranderbaar?
- Wat is haalbaar? Haalbaar in tijd en budget?

De antwoorden op de vragen zijn gerubriceerd rondom verschillende onderwerpen en aspecten. Dit zijn:

- Uitstraling en beheer;
- Gebouw en terrein;
- Doelgroepen en activiteiten;
- Samenwerking en netwerk;
- Betrokkenheid inwoners;
- Organisatie en beleid.

Dit heeft geleid tot de inhoud van het plan 'Toekomst Duurzaamheidscentrum Assen'.

3. Ambities en toekomstplannen.

Algemeen.

- Het DCA wordt een icoon voor Assen, met een bovenlokale positieve impact op mens en milieu. Het wordt een inspirerend voorbeeld voor inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties vergelijkbare duurzaamheidscentra en gemeenten elders.
- We werken aan zichtbare doelen en resultaten in de context van het SDG-predicaat.

- Jaarlijks bezoeken zo'n 45.000 mensen het DCA. De komende jaren willen nog meer inwoners en andere bezoekers actief informeren door het gebouw en de buitenterreinen aantrekkelijk in te richten en bijzondere activiteiten te organiseren.
- Jaarlijks worden er ongeveer 400 lessen aangeboden aan het basisonderwijs. Dit aantal wordt de komende jaren uitgebreid met een aanbod aan het VO.
- We willen nog meer mensen een vrijwilligersplek in het DCA bieden. Het huidige aantal van 40 wordt minimaal uitgebreid naar 50.
- Alles wat te zien is en wat er gebeurt in en rondom het DCA straalt uit dat we werken aan duurzaamheid; het terrein, het gebouw, het beheer en horeca, de activiteiten en meer.
- 'Toekomst Duurzaamheidscentrum' is een 'groeimodel': niet alles hoeft meteen en voor 100%. Ieder jaar laten we zien – aan bezoekers en in onze jaarplannen – wat de volgende doelen zijn waar we aan willen werken.

Uitstraling en horeca / beheer

- De duurzame uitstraling en beleving van het DCA worden versterkt door horeca, beheer, aansluitend bij de SDG's.
- De partijen die horeca, beheer en ook schoonmaak leveren, doen dit voor 100% op duurzame wijze, hebben zichtbaar passie voor duurzaamheid en een visie die 'matcht' met die van het DCA.
- De duurzame bijdrage van de horeca draagt zichtbaar bij aan een gezonde leefstijl. Dit betekent onder meer: geen verkoop van alcoholhoudende dranken, het stimuleren van het gebruik van kraanwater en gezonde, duurzame menukeuzes (zoals vega en vegan), geen plastic verpakkingen en andere wegwerpverpakkingen.
- Uitvoering in eigen beheer door de gemeente is nadrukkelijk een mogelijkheid. Indien dit niet haalbaar blijkt, zal de horeca alsnog aanbesteed worden.
- Producten komen (zoveel mogelijk) uit de buurt: van eigen tuin, Stadsboerderij en/of lokale ecologische leveranciers.
- Restaurant en terras sluiten bij elkaar aan qua uitstraling. In de tuinen en op het terrein van de Stadsboerderij is er de mogelijkheid voor het publiek om te picknicken.

Gebouw en terrein

- Het unieke DCA-pand krijgt nog meer 'aanzien' en is optimaal toegankelijk voor iedereen, dus ook voor mindervalide bezoekers.
- Binnen- en buitenruimte (terras en tuinen) zijn optimaal met elkaar verbonden.
- We maken werk van het opknappen van de buitenterreinen: tuinen, terras, Stadsboerderij, het gebied rondom de vijver.
- Problemen met licht, akoestiek en andere mankementen (verwarmingssysteem, lekkage) worden aangepakt.
- De indeling en ruimteverdeling worden verbeterd. Hierdoor is o.m. de Bosrandzaal geschikt voor meerdere doeleinden. Vergaderruimtes worden opnieuw en aantrekkelijk ingericht.
- Voor schoonmaak en onderhoud worden uitsluitend duurzame producten gebruikt.
- De moestuin wordt uitgebreid. De opbrengst wordt in de horeca gebruikt en een deel is bedoel om de dieren in de Stadsboerderij te voeren. Wat er verbouwd wordt, wordt afgestemd met de vraag van de horeca en de Stadsboerderij.
- Waar mogelijk worden bedrijfsprocessen in de horeca en Stadsboerderij circulair gemaakt. Voorbeelden zijn compostering en de mestkringloop in de boerderij.
- Het gehele terrein en alle gebouwen van het DCA en de Stadsboerderij worden rookvrij.

Doelgroepen en activiteiten

- Het DCA is voor iedereen waardevol om te bezoeken door het wisselende aanbod van activiteiten exposities en de interactieve inrichting van het gebouw.

- De huidige doelgroepen - (bassisschool)kinderen en gezinnen - blijven belangrijk, maar daarnaast gaat het DCA zich ook actief richten op oudere (VO)jeugd, bedrijven / lokale ondernemers, wijkorganisaties e.a.
- Het huidige activiteitenaanbod wordt bestendig en verbreed. Activiteiten en informatie sluiten aan bij de SDG's. Behalve energiebesparing en natuur- en milieu-educatie is er veel aandacht voor leefstijl-thema's zoals voeding, kleding en reizen.
- Het DCA en de Stadsboerderij ondersteunen actief de vijf wijkkinderboerderijen bij informatievoorziening, educatie en diervverzorging.
- De verbinding met literatuur, kunst en muziek krijgt aandacht. Daarom worden 'de banden aangehaald' met DNK, bibliotheek en het Drents museum.
- Er wordt een Repaircafé ontwikkeld, met aandacht voor repareren en experimenteren met circulariteit. Daarbij is het belangrijk om ook de ontwikkelingen van het nieuwe milieupark te volgen en daar eventueel een dependance van het DCA te starten (met aandacht voor educatie en voorlichting over afval en circulariteit).
- De mogelijkheid om het DCA als ontmoetingsplek voor inwoners uit omliggende wijken te benutten (die een wijkcentrum ontberen) wordt verkend.

Samenwerking en netwerk

- De huidige samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe, Werkpunt, Pro Assen / het onderwijs en de wijkkinderboerderijen worden bestendig en verder versterkt.
- De samenwerking met VO-scholen wordt geïntensiveerd.
- Ten behoeve van een breder en dynamischer activiteitenaanbod, wordt de samenwerking gezocht met nieuwe partijen. Onder meer met het DNK, de bibliotheek, het Drents Museum en lokale ondernemers.
- De samenwerking met het Werkpunt wordt intensiever. Zo kunnen we meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of met een indicatie beschut werken een kans geven! Het Werkpunt gaat de schoonmaak van het pand voor haar rekening nemen.
- De samenwerking met wijkverenigingen in omliggende wijken wordt aangegaan.
- We gaan nog meer investeren in het betrekken van inwoners bij het Duurzaamheidscentrum.
- We gaan op landelijk niveau op zoek naar waardevolle samenwerkingspartners.
- We verkennen de mogelijkheden om voor Europese subsidie in aanmerking te komen en verkennen (waar dat toegevoegde waarde heeft) mogelijke internationale allianties samenwerking.

Betrokkenheid van inwoners

- De vrijwilligers die nu al werken bij de DCA worden beter geïnformeerd en opgeleid over de ontwikkelingen en het algehele 'reilen en zeilen' van het DCA.
- Op basis van het gemeentelijke Participatiebeleid worden medewerkers, vrijwilligers, samenwerkingspartners en inwoners betrokken bij de uitwerking en uitvoering van het plan 'Toekomst duurzaamheidscentrum Assen'.
- De talenten en leerdoelen van werknemers, vrijwilligers en inwoners worden benut bij nieuwe activiteiten en het bereiken van nieuwe doelgroepen.

Organisatie en beleid

- Regelmatig verzorgt het DCA presentaties voor collega's, College en Raad over de voortgang van de uitvoering van het plan 'Toekomst duurzaamheidscentrum Assen'.
- Omdat DCA een onderdeel is van de gemeentelijke organisatie, wordt een aandeel geleverd in het te ontwikkelen gemeentelijk duurzaamheidsbeleid, waarbij de SDG's het vertrekpunt zijn. Het gemeentelijk beleid kan in het DCA zichtbaar gemaakt worden voor bezoekers. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan een duurzamere samenleving.

- Op basis van een landelijk beleid kan het DCA benoemd worden tot een ‘SDG-House’. Dit kan extra bezoekers opleveren - naar verwachting vooral MBO- en HBO-studenten en mensen uit het bedrijfsleven, evenals (landelijke) media-aandacht.
- Er kan binnen de gemeentelijke organisatie mogelijk een ‘SDG-informatiemakelaar’ aangesteld worden voor het intern koppelen en borgen van duurzame acties in de gehele gemeentelijke organisatie.

4. Planning en vervolgstappen.

Indien het college van BenW akkoord gaat met het plan ‘Toekomst Duurzaamheidscentrum Assen’, start vanaf het derde kwartaal van 2024 de verdere uitwerking en planning van de uitvoering. Dit doen we langs drie ‘sporen’:

Inhoudelijke koers.

Dit omvat alles wat betrekking heeft op ‘Gebouw en terrein’ en ‘Doelgroepen en activiteiten’.

Horeca, beheer en financiën.

We gaan door met het verkennen van de beste en meest kostenefficiënte wijze waarop we horeca en beheer kunnen organiseren en contracteren.

Omdat niet met zekerheid te zeggen is of een aanbesteding nodig is, starten we in ieder geval met de voorbereiding daarvan. Zodat we voorjaar 2025 goed voorbereid zijn op de situatie vanaf 1 september 2025. Immers, op die datum lopen de huidige contracten af.

Ook de financiële uitwerking van de omschreven plannen en ambities wordt in dit ‘spoor’ meegenomen.

Communicatie, participatie en organisatie en beleid.

Volgens de omschreven ambities en plannen gaan we extra en weloverwogen investeren in het betrekken en informeren van inwoners. Ook: het starten / versterken van de samenwerking met een toenemend aantal instellingen en organisaties.

Ook zal in de planning worden opgenomen hoe en wanneer we college, raad en collega’s binnen de gemeentelijke organisatie willen betrekken en informeren.

Voor het komende jaar - tot en met september 2025 - ziet de planning er op hoofdlijnen als volgt uit: (zie onderstaand schema).

Inhoudelijke koers	
Q3 ‘24	Ambities en plannen rond ‘gebouw en terrein’ en ‘doelgroepen en activiteiten’ verder uitwerken.
Q4 ‘24	– Idem (als Q3) – Alvast uitvoering op kleinere planonderdelen.
Q1 ‘25	– Uitgewerkte plannen / planonderdelen prioriteren en uitzetten in meerjarenplanning, inclusief begroting en wijze van evaluatie. – Indien budgettaire uitvoering niet mogelijk blijkt volgens begroting, dan collegevoorstel! Dan eventueel bijstelling plan ‘Toekomst DCA’. – Uitvoering op kleinere planonderdelen.
Q2 ‘25	Start uitvoering
Q3 ‘25	Start uitvoering.

Horeca, beheer en financiën	
Q3 '24	– Voorbereiding schoonmaak door Werkpunt v.a. 1 september '25 (of zo mogelijk eerder). – Verkenning meerdere opties (incl. financiële onderbouwing) voor beheer en horeca v.a. 1 september '25. – Overleg met huidige contractpartner over afhandeling huurcontract. – Start voorbereiding aanbestedingstraject. Aanbestedingsdocument opstellen. N.B. mocht aanbesteding nodig / alsnog gewenst zijn, dat is het noodzakelijk tijdig te starten met de voorbereiding.
Q4 '24	Idem (als Q3)
Q1 '25	– Aansluiten bij collegevoorstel zoals ingepland bij 'Inhoudelijke koers' (dus indien budgettair neutraal niet mogelijk blijkt). – Indien nodig en gewenst: uitvoering aanbestedingstraject.
Q2 '25	Indien nodig / gewenst; uitvoering aanbestedingstraject.
Q3 '25	Start nieuwe situatie beheer, schoonmaak en horeca (uiterlijk 1 september)

Communicatie, participatie en organisatie en beleid.	
Q3 '24	Opstellen communicatieplan.
Q4 '24	Uitvoering communicatie- en participatieplan. Dit is: voortdurend / op belangrijke keuze momenten medewerkers, inwoners, vrijwilligers, netwerkpartners en Raad informeren over en betrekken bij actuele ontwikkelingen en 'kors'
Q1 '25	Idem (als voorgaand kwartaal)
Q2 '25	Idem (als voorgaand kwartaal)
Q3 '25	Idem (als voorgaand kwartaal)